

TEELTVOORSCHRIFTEN ONDERSTEUNEN GEÏNTEGREERDE GEWASBESCHERMING

WETTELIJK VASTGELEGDE VOORSCHRIFTEN, DIE GOED WORDEN NAGELEEFD

Telers zullen in de toekomst nog meer IPM (Integrated Pest Management, geïntegreerde gewasbescherming) moeten toepassen. IPM is een breed begrip en er zijn verschillende interpretaties van. Minder bekend is dat voor de Nederlandse akkerbouw een aantal wettelijk vastgelegde teeltvoorschriften geldt, die gericht zijn op de preventie van ziekten en plagen, en die daarmee IPM ondersteunen.

Over welke regelgeving gaat het?

Nederland kent al geruime tijd een aantal wettelijk vastgelegde teeltvoorschriften, ter voorkoming en beheersing van ziekten en plagen. Denk hierbij aan verplichte vruchtwisseling en bedrijfshygiënische maatregelen. Deze voorschriften zijn vastgelegd in regelingen onder de Plantenziektenwet (wordt Plantgezondheidswet), de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden, en de Zaaizaad- en Plantgoedwet. Veel van de voorschriften waren oorspronkelijk vastgelegd in verordeningen van het toenmalige Landbouwschap. Toen dat eind jaren negentig werd opgeheven, gingen deze over naar Productschap Akkerbouw en Productschap Tuinbouw. Met het opheffen van de productschappen, eind 2014, zijn de voorschriften opgenomen in de nationale wetten

De teeltvoorschriften (beknopt)

gewas/onderwerp	ziekte/onkruid/probleem	maatregel
aardappelen	aardappelmoeheid	vruchtwisseling één op drie of ruimer
aardappelen	phytophthora	afvalhopen tijdig afdekken, aardappelopslag en ziektehaarden bestrijden
aardappelen	wratziekte	in preventiegebieden verbod op zwaar vatbare rassen
aardappelen	onder meer ringrot	snijverbod pootgoed (behalve voor eindteelt)
aardappelen	diverse ziekten	alleen goedgekeurd pootgoed gebruiken (NAK, ATR, TBM)
bieten	vergelingsziekte	bieten voorraad tijdig opruimen
uien en sjalotten	valse meeldauw en koprot	afvalhopen tijdig afdekken, uienopslag en ziektehaarden bestrijden
bomen en vaste planten	aardappelmoeheid (AM)	teelt op AM-vrije percelen
zaaizaden	diverse ziekten	scheiding eigen en NAK-zaaizaad
onkruiden	wilde haver	verplichte bestrijding
onkruiden	knolcyperus	teeltverbod, verplichte bestrijding en reiniging
gewasbeschermingsmiddelen	emissie	verplichte spuitkeuring
gewasbeschermingsmiddelen	emissie	verplichte reiniging gebruikte verpakkingen

Bijdrage teeltvoorschriften aan IPM

IPM heeft onder meer als doel duurzaamheid van teelten te bevorderen. De principes van IPM zijn vastgelegd in de Europese Richtlijn Duurzaam Gebruik Gewasbeschermingsmiddelen. Iedere teler werkt volgens deze principes. Daarbinnen heeft hij de ruimte om zijn teelt naar eigen inzicht in te richten en uit te voeren. De wettelijke teeltvoorschriften leggen een basis voor IPM, omdat iedere teler (in een bepaald gebied) zich daaraan moet houden. Daarnaast geldt voor telers de verplichting van de Gewasbeschermingsmonitor. “De teeltvoorschriften ondersteunen IPM zeker”, stelt Bert Waterink, sectormanager akkerbouw fyto-sanitair bij de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA). “De teeltvoorschriften zijn vooral gericht op preventie en dat vertaalt zich zonder twijfel in minder bespuitingen en lagere doseringen. Je ziet overigens ook op steeds meer etiketten van gewasbeschermingsmiddelen aanwijzingen over hoe het middel in te zetten binnen IPM.” Er zijn geen cijfers bekend van de milieuresultaten dankzij de teeltvoorschriften, maar Bert Waterink is overtuigd van een positief effect. “Bij phytophthora in aardappelen, valse meeldauw in uien en vergelingsziekte in bieten is het duidelijk. Daar hebben de teeltvoorschriften direct effect op het aantal bespuitingen, doordat de ontwikkeling van de ziekte wordt geremd. Bij goedgekeurd pootgoed en het snijverbod wordt het algehele ziekteniveau in aardappelen verlaagd, wat ook het aantal bespuitingen beperkt. Bij de onkruiden knolcyperus en wilde haver wordt de vermeerdering en verspreiding beperkt, waardoor minder herbiciden nodig zijn. Bij aardappelmoehed is het lastiger te duiden, maar ook hier werken de voorschriften ongetwijfeld door in een lager gebruik, doordat excessen worden voorkomen. Dat geldt ook

Hoe is toezicht en handhaving geregeld?

Toezicht en handhaving van de teeltvoorschriften ligt bij de NVWA. De NVWA heeft de praktische uitvoering hiervan uitbesteed aan een drietal keuringsdiensten. Die keuringsdiensten zijn: NAK (akkerbouw), Naktuinbouw en de Bloembollenkeuringsdienst. “In de praktijk werkt dit goed”, aldus Bert Waterink. “Deze keuringsdiensten hebben een landelijk dekkend netwerk van kundige inspecteurs. Op die manier is er voldoende capaciteit om de pieken die dit werk kent op te vangen. Bij de controle van teeltvoorschriften moet er regelmatig veel gebeuren in een korte tijd. De NVWA heeft hier zelf de capaciteit niet voor.” In de praktijk komt het erop neer dat het toezicht op de teeltvoorschriften grotendeels door de keuringsdiensten wordt gedaan. Afhankelijk van het soort overtreding vindt de handhaving (waarschuwing, geldboete of proces-verbaal) plaats door een keuringsdienst of de NVWA.

Teeltvoorschriften worden goed nageleefd

“We zien dat de Nederlandse telers zich goed houden aan de teeltvoorschriften”, constateert Bert Waterink. “Eigenlijk is dat ook vanzelfsprekend, want de teeltvoorschriften zijn destijds door de sector zelf opgesteld. Telers zien het collectieve en individuele belang in van de voorschriften, voor de strijd tegen ziekten en plagen. Telers beseffen ook dat het effect van de voorschriften het grootst is als iedereen er zich aan houdt.

Bert Waterink, NVWA: “Telers zien het collectieve en individuele belang in van de voorschriften.”

Je beschermt daarmee je omgeving én je eigen oogst.” Naleving vraagt de nodige zorgvuldigheid van telers, schetst Bert Waterink. “Bijvoorbeeld bij gepachte grond. Het is verstandig om de informatie die een eigenaar geeft over eerdere gewassen te checken. Als pachter moet je niet blind vertrouwen op die informatie, maar altijd het grondgebruik online controleren op bijvoorbeeld Boer&Bunder.”